HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אחת היא אביי אמר היינו טעמא דאיסי דגמר קרחה קרחה מבני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ואי סבירא לן דכי כתיב קרא בכולי עניינא הוא דכתיב נשתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא ומה [א]כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן ישראל לא כ"ש אי לאו ג"ש הוה אמינא הפסיק הענין השתא נמי נימא הפסיק הענין ואי משום ג"ש מיבעי ליה [ב]לכדתניא לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קרחות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל קרחה [א]לחייב על כל אחת ואחת בראשם מה ת"ל לפי שנאמר [1]לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לחייב על הראש כבין העינים ואין לי אלא כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות ישראל מנלן נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף להלן חייב על כל קרחה וקרחה [ב]וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת [ג]אף כאן על מת א"כ נכתוב קרא קרח מאי קרחה שמעת מינה תרתי רבא אמר היינו טעמא דאיסי דיליף בין עיניכם מתפילין מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ורבא מאי טעמא לא אמר כאביי קרח קרחה לא משמע ליה ואביי מאי טעמא לא אמר כרבא אמר לך תפילין גופייהו מהכא גמר לה [ג]מה להלן מקום שעושים קרחה בגובהה של ראש אף כאן [ד]מקום הנחה בגובה הראש ובין לאביי ובין לרבא האי בנים אתם מאי דרשי ביה האי מיבעי [ד]לכדתניא בנים אתם לה' אלהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרוים בנים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים שנאמר [2]בנים סכלים המה ואומר [3]בנים לא אמון בם ואומר [4]זרע מרעים בנים משחיתים ואומר [5]והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי מאי ואומר וכי תימא סכלי הוא דמקרי בני כי לית בהו הימנותייהו לא מיקרו בני ת"ש ואומר בנים לא אמון בם וכי תימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בנים כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו בנים ת"ש ואומר זרע מרעים בנים משחיתים וכ"ת בנים משחיתים הוא דמיקרו בני מעלייא לא מיקרו ת"ש ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי:

מתני' [ה]הסמיכות [ו]והתנופות והההגשות והקמיצות [ז]והקטרות והמליקות והקבלות והזאות נוהגים באנשים ולא בנשים חוץ ממנחת [ח]סוטה [ט]ונזירה שהן מניפות:

גמ' סמיכות דכתיב [6]דבר אל בני ישראל [7]וסמך [י]בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות: תנופות: [כ][8]דבר אל בני ישראל והניף [ל]בני ישראל מניפין ואין בנות ישראל מניפות: הגשות: דכתיב [9]וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן: קמיצות: דכתיב [10]והביאה אל בני אהרן וקמץ בני אהרן ולא בנות אהרן: הקטרות: דכתיב [11]והקטירו אותו בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן: המליקות: דכתיב [12]ומלק[ס] והקטיר איתקש מליקה להקטרה: הקבלות: דכתיב [13]והקריבו בני אהרן ואמר מר

והקריבו

אחת היא. משמעות שתיהן בין ביד בין בכלי: **מבני אהרן.** דכתיב (ויקרא כא) לא יקרחו קרחה בראשם גבי אמור אל הכהנים: **דכי כתיב קרא.** בני אהרן: **נשתוק קרא.** מהך ג"ש גבי ישראל: **בראשם.** האמור אצל כהנים מה ת"ל דלפי שנאמר בישראל בין עיניכם משמע סמוך לפדחת: **ומה להלן.** בישראל על מת דהתם כתיב למת: **א"כ.** דלהך מילתא לחודה אתא: **נכתוב.** בתרוייהו קרח מאי קרחה הוה ליה כג"ש יתירה למידרש נמי הא: **תפילין גופייהו מהכא גמירי.** כלומר ההיא ג"ש דבין עיניכם מיבעי ליה למגמר מקום תפילין מהכא דלא תימא בין [ט] עיניכם ממש דהיינו על פדחתו אלא יליף מבין עיניכם דקרחה דבמקום שער דבלאו מקום שער לא משכחת קרחה והיינו למעלה מפדחתו: **ובין לאביי ובין לרבא.** דנפקא להו פטורא דנשים מקרא אחרינא בנים אתם מאי דרשי ביה: **וכ"ת סכלי הוא דמקרו בני.** כשאין בהם אלא שטות הוא דמיקרו בנים אבל כשהם רשעים דלית בהו הימנותא לא מקרו בנים: **משחיתים.** דהיינו עבודה זרה כדכתיב (דברים ד) פן תשחיתון ועשיתם [י] פסל וגו' [כ]: **בני מעליא לא מקרו.** עוד לעולם: **ת"ש.** דהדרי מקרו בני אל חי ע"י תשובה: **מתני' הסמיכות כו'.** אינה סומכת ואינה מניפה ואינה מגשת מנחה ואפילו היא כהנת אין העבודה כשרה בה להגיש מנחה בקרן מערבית דרומית כמשפטה דתנינן לה בפ"ב דסוטה (דף יד:) ואינה קומצת ומקטרת ואינה מולקת עוף ואינה מקבלת דם ואינה מזה דם חטאת העוף חוץ מסוטה ונזירה שהם מניפות מנחתן בעצמן בין כהנות בין ישראליות שמנחתן טעונה תנופה בבעלים ובגמ' יליף לה: **גמ' אל בני ישראל.** דויקרא וכתיב בההוא עניינא וסמך ידו: **דבר אל בני ישראל והניף.** בצו את אהרן המקריב את זבח שלמיו וכתיב בההוא עניינא [ל] והניף: **הקרב אותה.** מהאי קרא נפקא לן הגשה בפ"ב דסוטה (שם:): **איתקש מליקה להקטרה.** והא מעיטנא נשים מוהקטירו אותו בני אהרן:

ה"ג

אי לאו ג"ש ה"א הפסיק הענין. וא"ת היכי תיסק אדעתין למימר הכי הא מפקינן לעיל (דף לה:) מפאת[א] שאינה בבל תשחית ולא אמר דקרחה שכתוב בפרשה ראשונה קודם בל תשחית הפסיק הענין לפאת זקן וכ"ש דקאי אקרחה שהיא ראשונה בפרשה [מ] קרובה יותר לבני אהרן דכתיב בפרשה ועוד קשה דת"ק דמתניתין היכי פליג אקרחה דקאמר במתני' חוץ מבל תקיף ובל תשחית ולא קאמר ובל יקרחו והא אפילו [נ] מפאת אמר לעיל דקאי אבני אהרן כ"ש דקאי אקרחה דקרובה לבני אהרן וי"ל דסד"א דגבי קרחה דאע"ג שהיא קרובה לבני אהרן הפסיק הענין משום דכתיב (דברים יד) כי עם קדוש אתה דמרבה נשים ואפילו בישראל ומפרש בגמרא דלא הפסיק הענין: **אם כן ליכתוב קרא קרח.** פי' וליתן את האמור של זה בזה הוה מפקי במה מצינו ואי משום דריבה בהו מצות יתירות אין לנו לחלק מצוה אחת שאנו מוצאין בכהנים ובישראל בהדיא דודאי גוף המצוה לא היינו לומדים אבל פירוש המצוה גמרי שפיר מהדדי: **תפילין גופייהו מהכא גמרינן להו.** וא"ת ומה בכך מ"מ נילף קרחה מתפילין דאין ג"ש למחצה [ס] ונימא מה תפילין נשים פטורות ה"נ גבי קרחה וי"ל דשמא לא נגמרה ג"ש[ב] אלא לאשמועינן מקום הנחת תפילין וקשה להר"ס אמאי אין מניחין תפילין בכל הראש כי היכי דקאמר קרחה בכל הראש ושמא להכי מהני האי בין עיניכם דהוה מצי למכתב בראשיכם ואע"ג דגבי קרחה כתיב בין עיניכם ואפ"ה קרחה בכל הראש וי"ל דליגמר ג"ש נכתב:

הסמיכות והתנופות וההגשות. נראה דמהגשות ואילך מיירי [ע] בכהנים ואתו קראי בגמ' למעוטי כהנות אבל סמיכות ותנופות איירי בישראל:

הקבלות והזאות. והולכה וזריקה לא קתני דהולכה בכלל קבלה[פ] שהרי מן והקריבו [צ] הכהן נפקא כמו קבלה וזריקה בכלל הזאה ⊘ וא"ת אמאי איצטריך קרא בגמרא למעוטי נשים תיפוק ליה דכולהו מ"ע שהזמן גרמא הוו שהרי אינן נוהגות אלא ביום[ק] כדכתיב (ויקרא ז) ביום צותו להקריב קרבניהם וי"ל דמ"מ איצטריך קרא למעוטינהו ולמיפסל קרבן בנשים דאי לאו קרא לא הוה ידעינן שהעבודה פסולה בהן[ג] להכי איצטריך קרא למעוטי למימר דמחללי עבודה ועבודתן פסולה מיהו מסמיכה קשה[ד] אמאי איצטריך קרא למעטינהו דהא עבודה לא אתחלל בהכי כלומר בלא סמיכה נמי אין הקרבן פסול בכך [ר] ואם נעשה סמיכה בנשים לא מיפסל קרבן [ש] בכך [ת] וי"ל דמ"מ איצטריך קרא למעוטי דסד"א משום דכתיב וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה [א] מה שחיטה כשרה בנשים כדתנן בזבחים (דף לא:) ומייתי בשמעתא קמייתא דשחיטת חולין (דף ב:) כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים וכו' אף סמיכה כשרה בנשים להכי איצטריך למעוטי ותנופה נמי[ה] איצטריך למעוטי משום דאשכחן תנופה דכשרה בנשים כדמפרש לקמן (א):

חוץ

מסורת הש"ס

א) [לעיל כא: וש"נ], ב) מכות כ. ספרי פ' ראה ת"כ פ' אמור פרק א, ג) [מנחות לו:], ד) ספרי פ' ראה, ה) ת"כ פ' (אמור) [ויקרא פרשה ב] ר"ה לג. ערובין צו: חגיגה טז: חולין פה.], ו) [בכת"י נוסף: דכתיב], ז) ת"כ פ' צו פרשה יא מנחות סא., ח) [בכת"י נוסף: את ראשו והקטיר המזבחה], ט) [בדפו"ר: העינים], י) [ברש"י שבע"י נוסף: לכם], כ) [ע"ז כג ע"ב], ל) [צ"ל להניף], מ) [בדפו"ר: וקרובה], נ) [צ"ל אפאת וכו' דקאי בני אהרן. (רש"ש)], ס) [כריתות כב ע"ב], ע) [עיין היטיב תוס' מגילה כ ע"ב ד"ה לקמילה, ותוס' מנחות ט ע"א ד"ה מקמילה], פ) [זבחים ד ע"א], צ) [צ"ל והקריבו בני אהרן נפקא. (רש"ש)], ק) [מגילה כ ע"ב, ע"ש], ר) [מנחות לג ע"א], ש) [עי' חגיגה טז ע"ב], ת) [עי' תוס' מנחות לג: ד"ה ידו וכו' הניחו דבר זה בקושיא], א) [מגילה כ ע"ב],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הקבלות וכו' וא"ת אמאי אצטריך. ע' ברא"ס פ' אמור ד"ה בני אהרן:

מוסף תוספות

א. הא אביי גופיה אמר לעיל דמפאת פאת וכו'. רמב"ן. ב. וי"ל דקסבר לא נאמרה גז"ש. תוס' הרא"ש. ג. דנהי דנשים פטורות במ"ע שהזמן גרמא מכל מקום משום הכי לא מפסלא עבודה באשה מידי דהוה אמילה דאיכא למ"ד בפ"ב דע"ז (כז.) דכשרה באשה אע"פ שאינה אלא ביום. שם. ד. דהוה מצ"ע שהזמ"ג דאינה אלא ביום דומיא דשחיטה דהא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה. שם. ה. [ד]אינה אלא ביום כדאיתא בסוף פ"ב דמגילה (כ:). שם.

מוסף רש"י

ת"ל קרחה. דקרא יתירא הוא (מכות כ.). **הפסיק הענין.** ולא קאי בני אהרן אלא אטומאה לחוד שיש הפסק בנתים כגון לא יטמא (לעיל לה:). **מיבעי ליה לכדתניא.** ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה וכיון דאיכא לאוקמי לג"ש להכי לא תדרשה למעוטי בנות הואיל והפסיק הענין (לעיל לה:). **בראשם מה ת"ל.** לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי איצטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו, אלא מידרש קא דריש ליה בראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו' (שם). **לא תתגודדו.** בישראל כתיב, ולא יקרחו בכהנים (שם). **על בין העינים.** בראש סמוך לפדחת (שם). **ואין לי.** דחייב על כל הראש, **אלא כהנים.** דההוא בכהנים כתיב (שם). **מקום שעושים קרחה.** שיש בו שער ואם מורטו עושה קרחה (מנחות לז:). **בנים לא אמן בם.** לשון ויהי אומן [אסתר ב] ד"א אמון לשון אמונה כתרגומו אמרו בסיני נעשה ונשמע ולשעה קלה בטלו הבטחתם ועשו עגל (דברים לב כ). **בנים משחיתים.** בנים היו להקב"ה נהפכו למשחיתים (ישעיה א ד). **דבר אל בני ישראל וסמך.** אדם כי יקריב מכם קרבן לה', וכתיב בההוא עניינא וסמך (חגיגה טז:). **ואין בנות ישראל מניפות.** הן עצמם אלא כהן (מנחות סה:). מניף להו כהן לחודיה (שם).

עין משפט נר מצוה

שצג א מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' טו סמג לאוין סב טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף י:

שצד ב ג מיי' שם טור ש"ע שם סעי' ט:

ד [מיי' פ"ד מהל' תפילין הל"א טוש"ע או"ח סי' כז סעיף ט]:

שצה ה מיי' פ"ג מהל' מעשה הקרבנות הל' ח סמג עשין קפג:

שצו ו מיי' שם פ"ט הלכה טו:

שצז ז מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה א:

שצח ח מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה טו ופ"ט מהלכות מעשה הקרבנות הלכה טז:

שצט ט מיי' פ"ט מהלכות מעשה הקרבנות הלכה טז ופ"ח מהל' נזירות הלכה ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הקבלות וד"ה חוץ הד"א:

תורה אור השלם

1. בָּנִים אַתֶּם לַייָ אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת: דברים יד א

2. כִּי אֱוִיל עַמִּי אוֹתִי לֹא יָדָעוּ בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ: ירמיהו ד כב

3. וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמֻן בָּם: דברים לב כ

4. הוֹי גּוֹי חֹטֵא עַם כֶּבֶד עָוֹן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת יְיָ נִאֲצוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָזֹרוּ אָחוֹר: ישעיהו א ד

5. וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי: הושע ב א

6. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַייָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב

7. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: ויקרא א ד

8. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת זֶבַח שְׁלָמָיו לַייָ יָבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ לַייָ מִזֶּבַח שְׁלָמָיו: יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז כט-ל

9. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְיָ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ז

10. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב

11. וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְנֵי אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחָה עַל הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ג ה

12. וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א טו

13. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א ה